

Ölümünün On Birinci Yıldönümünde

Dr. Afetinan

BAHAR ÇİÇEKLERİNDEN HAZAN YAPRAKLARINA:

On bir yıl önce bugün, Atatürk son uykusundan uyanmadan sükûn içinde 57 yıllık ömrünü bitirdi. Yıllar, Onun fânî vücudunun edebiyete intikal ettiği üzerinde yığıyor.

Onu, yaşayan varlık olarak kaybetmenin acısı derin ve teselsiz kalıyor. Her ölüm yıldönümünde, Ondan ayrılığın hüznü içine gömülüyorum. Fakat yine bütün bir yıl, Atatürk'ün fikir hayatının bana ilham ettiği prensipleriyle çalışma hayatımı idame ettirebiliyorum. Atatürk'le geçen yıllarımın hatıralarında, Onun, çalışma, okuma ve fikir yayma hayatı bende her zaman en canlı olarak yaşıyor.

O bir sonbahar gününde hayata veda

etti. Tabiatın solgun ve nemsiz yüzü Onun ölümüne, bütün imareti beraber ağladı.

Fakat, O, ölümden üç gün evvel bu ayrıntıya nasırlanmış göğsü, o nasım pazar günü yatagının dış ucuna kenarına doğru dönmeye için yarım ökerken, zayıf omuzlarında hissettiği takatsizliği yenmek istediği görüyorduk. İnsan iradesinin tabiat üstüne çıkamadığını görmek heraber, etrafında bulunanlara umitsizlik vermek istememişti. "İyi olacağım ve Ankara'ya gideceğim", sözü, onun esinde bir ihtizaz dahi yapmadan telâffuz edilmmişti. O, öleceğini bildiği halde dahi son sözleri ni ümit ve iyilikle bitirmek istemişti.

Bir ilkbahar mevsiminde hastalığa tutulan fânî Atatürk, o yılın sonbahar yapraklarıyla beraber toprağa düştü. Tabiat kanunları Tanrının buyruğu bu yolda idi.

Her ilkbahar mevsimi Atatürk için bana şunları hatırlatır :

O'nun ilk hastalık aylarında Çankaya'da istirahat ettiği günlerden birinde idi. Keçiören'den bir dal bahar çiçeği getirmişlerdi. Bir vazö içinde odasına götürdüğü zaman, yorgun ve hasta yüzünde bir neşe belirdi.

"Bahar gelmiş ne güzel," dedi ve hemen ilâve etti. "Fakat bu güzel çiçekler meyve vermeden solacak ve sadece bizim bir kaç günlük göz zevkimizi tatmin edilecek, ne yazık ki."

Atatürk bu sözlerine başka kelimeler ilâve etmemişti, fakat yüz ifadesi bir çok manâlar saklıyordu. Onun arasında derinden bir iç çekiş vardı ki, bazen sofada ve merdivenlerde yürürken, ayak seslerinden önce işitilen bu derin bir hayat nefesi idi. İşte bu gün de bu iç çekişle beraber gözleri bahar çiçeklerinde sabitleşti. Hareketsiz durmasından bir an için ürkmüştüm, fakat herhangi bir söz söylemekten çekindim. O bahar kokusunu alabilmek için çiçeklere eğilmişti ve "Oh hayatın gençliği ne nefis," demekten kendini alamamıştı. Fakat bu meyve verecek dalların koparılmasından da kederlendiği görüldü.

O, bu kuru dalların yapraklarıyla yeşilendiğini ve çiçeklerin meyve verdiği günleri, hayatının bir son mevsimi olarak yaşadı. Fakat sonbaharın sararan ve hayatıyetini kaybederek yerlere düşen yapraklarını göremedi. Çünkü O da, o yapraklar gibi sararmış, solmuş, ve eceline boyun eğmişti. İşte fânî Atatürk.

Ölümü üzerinden on bir bahar mevsimi

Bence bir millete şeref, haysiyetin, namusun ve insanlığın vücut ve boka bulabülmesi, mutlaka o milletin hürriyet ve istiklâline sahip olması ile kaimdir. Ben şahsen bu saydığım evsafa çok ehemmiyet veririm. Ve bu evsafın kendimde mevcudiyetini iddia edebilmek için milletimin de aynı vasıflarla mütasaf olmasını şartı esasi bilirim. Ben yaşayabilmek için mutlaka müstakil bir milletin evlâdı kalmalıyım. Millet ve memleketin menafîi icabettirdiği takdirde beşeriyeti teşkil eden milletlerden her biriyle medeniyet muktezasından olan dostluk ve siyaset münasebetini büyük bir hassasiyetle takdir ederim. Ancak benim milletimi esir etmek isteyen her hangi bir milleti, bu arzusunun sarfınazar edineceye kadar biaman düşünüyüm.

Hâkimiyeti Millîye (23 nisan 1921 - 1937)

Çocuklarımız ve gençlerimiz yetiştilerince onlara bilhassa mevcudiyeti ile, hakkı ile, birliği ile tearuz eden bilumum yabancı anasırıla mücadele lüzumu ve efkâr-ı milliyeyi kemal-i iştirak ile her mukabil fikre karşı şiddetle ve fedakârla ne müdafaa zarureti telkin edilmelidir.

mi geçti. Her baharda, çiçek açan ağaç dallarında O'nun bakışlarını sabitlemiş görürüm ve sözlerini hatırlarım. Sonbaharın düşen her bir yaprağında ise fâniliğin bir sembolünü bulmamak mümkün değildir. Bu benzetiş maddî hayatın bir ifadesi. Fakat ölümsüz ve ebedî bir Atatürk'ü Millet ve Dünya efkârı daima yaşatmaktadır.

Milletimize hayat hakkı bahseden Atatürk'ü, aramızda yaşatmağa mecburuz. Çünkü O, millî varlığımıza bütünlük vermesini bilen ve gençliğe idealler aşılayan, bir insanın huzuru içinde bu devleti kendinden sonraki nesillere emanet etti.

Onun, Türk milleti için dilekleri, daima bizimle beraber olsun ve idealleri tahakkuk etsin.

Yeni neslin bütün kuşa-yı ruhiyesine bu evsaf ve kabiliyetin zerki mühimdir. Daimi ve müthiş bir cidal şekline taberrüz eden hayat-ı akşamın felsefesi, müstakil ve mesut kalmak isteyen her millet için bu evsafı, kamal-i şiddetle talebetehtedir.

Maarif Komitesi, Ankara
15 Temmuz 1921

Şimdiye kadar takibolunan tahsil ve terbiye usullerinin milletimizin tarhi tedenniyatında en mühim bir âmil olduğu kanaatindeyim. Onun için bir milli terbiye programından bahsederken, eski devrin hurafatından ve evsaf-ı fitriyemizle hiç de münasebeti olmayan yabancı fikirlerden, şarlatan ve garpten gelen bilcümle tesirlerden tamamen uzak seviye-i milliyeye ve tarihimizle mütenasip bir kültür kastediyorum. Çünkü, dava-yı millimizin inkışafı tamamı olacak böyle bir kültür ile temin olunabilir. Lâzıktavin bir ecebî kültürü şimdiye kadar takip olunan yabancı kültürlerin muhrin neticelerini tekrar ettirebilir. Kültür (haraseti fikirleri) zemin-i mütenasiptir. O zemin milletin seviyesidir.

Maarif Kongresi, Ankara
15 Temmuz 1921 (1937)

Türkiye'nin sahibi ve efendisi kimdir? Bunun cevabını derhal birlikte vere-